

Els Claris i la vila de Berga

Joan Escobet Casals

Pau Claris i Casademunt (Barcelona, 1586 – Barcelona, 1641)

94è president de la Generalitat
1638-1641

Pau Claris i Casademunt va néixer a Barcelona el primer dia de l'any 1586. La família paterna era originària de Berga i, durant la primera meitat del segle XVI, l'avi i el pare s'havien traslladat al cap i casal de Catalunya.

La seva vida pública està ben documentada i biografiada. Des del seu nomenament com a canonge de la Seu d'Urgell el 1612, passant pel seu paper com a síndic a les Corts de Barcelona el 1626, fins a la presidència de la Generalitat l'1 d'agost de 1638. Així mateix els fets històrics de

la revolta dels Segadors de 1640, la proclamació de la República Catalana el 16 de gener de 1641 i la seva sobtada mort poques setmanes després, són tractats en aquests enllaços,¹ i en molts d'altres que s'hi podrien afegir, però l'objectiu d'aquest escrit és un altre ben diferent.

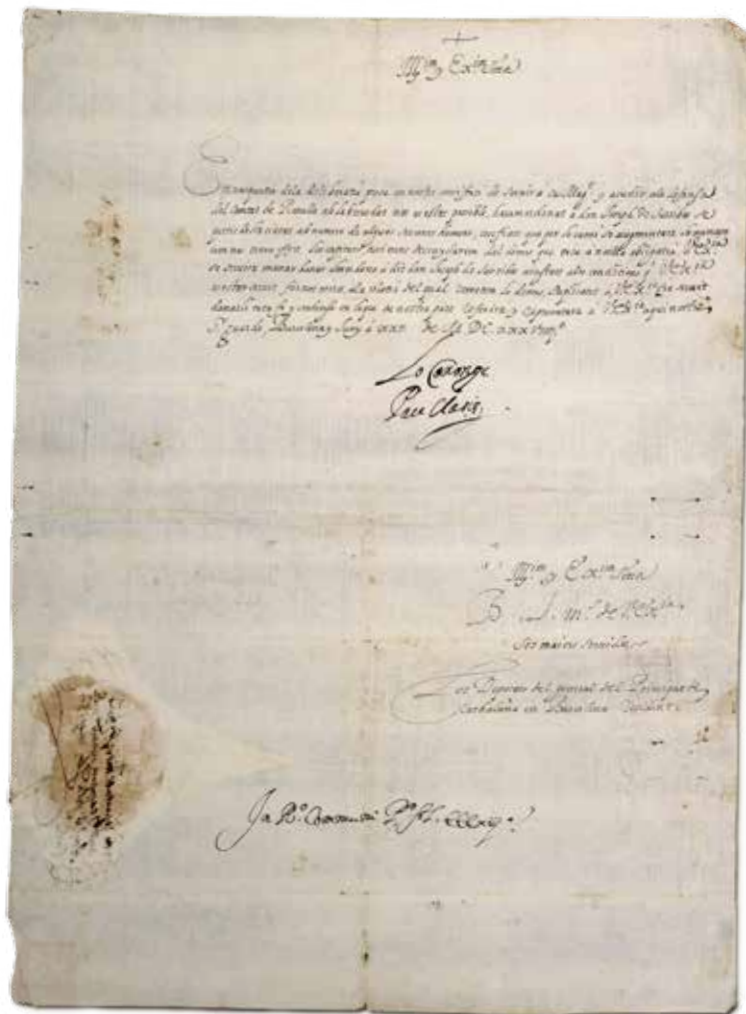
Paral·lelament a la recerca a l'Arxiu Diocesà de Solsona i a la parròquia de Santa Eulàlia de Berga, també he anat resseguint els articles que anava trobant a la web sobre

Pau Claris. Un dels darrers, «Notes biogràfiques inèdites de Lluís de Peguera i d'Urgell» de l'historiador manresà Josep Galobart,² em donava noves dades de la muller de Lluís de Peguera, na Francesca Claris Soler, tia de Pau Claris, entre elles el nom dels seus avis, Pere Claris i Beatriu, que coincidien amb les meves notes i em permetien afegir al personatge a l'arbre genealògic, encara que fos com una excepció a les meves pròpies regles.

Dibuix d'Antoni Casteluchó Vendrell, gravat de Benigno Moracho, a la revista «La Il·lustració Catalana», Barcelona, 1880.

BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA

Barcelona, 26 de gener de 1640, carta dirigida al Comte de Santa Coloma, virrei de Catalunya, amb la firma i rúbrica del president Pau Claris. ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ

La família berguedana de Pau Claris.

Basant-me en les biografies, llibres i articles consultats, es pot fer aquesta primera aproximació en ordre ascendent:

El pare, Joan Claris Soler, doctor en dret per la Universitat de Bolonya, havia nascut a Berga al voltant de 1550.

Els arxius eclesiàstics de matrimonis de la parròquia, no comencen fins l'any 1607; sortosament el registre de baptismes és bastant anterior, any 1568, però encara estem lluny. Per anar més enrere és necessari recercar entre els capítols matrimonials i els testaments que han arribat fins als nostres dies, alguns dels quals són de mitjan segle XIV. Però en aquests set-cents anys, ha passat de tot, guerres, incendis, espolis, robatoris, filtracions d'aigua, que han anat malmetent seriosament bona part dels documents. També s'hi afegeix el problema de la cal·ligrafia, amb abreviacions, parts escrites en llatí i gargots del tot intel·ligibles. A més necessitaria com a mínim quatre jubilacions per a revisar-ho tot, i no tinc ni aquest temps ni la capacitació per fer-ho.

Tot i això, cenyint-me en el cognom Claris i a la branca de la que sorgirà el 94è president de la Generalitat de Catalunya, localitzo al capdamunt de la nissaga a Bernat Claris, que devia néixer a Berga a la primera meitat del segle XV, però amb els ascendents familiars al poble d'Espinalbet.

El mateix any 1477 Bernat Clari sastre i mossèn Joan Clari prevere, germans de Berga, "tenen molí en ruïnes derruït per causa de la guerra a la ribera dels molins prop de la Roca de la Pila".

Aquesta és la primera transcripció que trobem del rebesavi de Pau Claris, en Bernat Claris (taula 1), sastre, i del seu germà

mossèn Joan, publicat a l'article «L'origen de la plaça cremada» de Jaume Cunill.³

Revisant la tesi doctoral «La vila de Berga a l'edat mitjana» de Maria Dolors Santandreu,⁴ podem veure unes quaranta anotacions en referència als Claris (o Clari) entre 1315 i 1488, des de Berenguer Clari fins a Francesc Clari, però res ens porta cap als germans Bernat i Joan Claris, i tampoc s'esmenta cap relació amb el lloc d'Espinalbet.

El rebesavi Bernat Claris, sastre de Berga, era també propietari del mas de Capdevila a Espinalbet, heretat dels seus pares i antecessors.

En el llibre del vicari perpetu i notari públic de Berga, Rev. Francesc Romeu, en data 15 d'abril de 1510, està registrada la venda d'aquesta casa a Guillem Llanes, cabaner de Berga:

[...] mas anomenat de Capdevila a Espinalbet, sota el domini del rei, al qual ha de pagar cada any la meitat dels censos acostumats, segons consta en el document de reducció fet a Bernat Claris pel lloctinent de batlle general i rebut per Francesc de Sorribes, notari, que viu amb mi. El preu és 6 lliures. Ho signa Bernat Bonells, lloctinent de batlle general de Berga i el Berguedà pel rei, que ha cobrat el preu que li correspon, salvant els censos i drets del rei i del monestir de Pedralbes.⁵

Bernat estava casat amb Caterina, i almenys van tenir cinc fills, segons se'n desprèn dels capítols matrimonials de dos d'ells, Pere i Beatriu, i els de la seva neta Isabel Garrigosa amb Joan Xicart. Els de Beatriu Claris amb Joan Riu, són de 1518 i la mare, Caterina, ja havia mort.

El besavi **Pere Claris** (taula 2), burgès honorat de Berga i mercader de Barcelona, senyor de la Quadra de Cellers i del Mas Fàbrega,⁶ es casà -a finals de l'any 1500-

amb Beatriu Mas, filla de Joan Mas, difunt, i d'Eulàlia, d'Avià. Firmaren capítols matrimonials davant el notari Baltasar Sorribes, l'1 de novembre de l'any 1500, amb el consentiment de Bernat i Caterina, pares del nuvi, i de Francesc Mas, germà de la núvia.⁷

Pere Claris surt com a testimoni en diverses actes notariales entre 1507 i 1512, incloent-hi testaments, reconeixements de deutes i vendes de propietats.⁵ També apareix en els capítols de l'any 1534, entre Pere Salau i Joana Bretons Claris -filla de la seva germana difunta Elionor- on diu: *[...] el honorable Pere Claris, Bayle de la present vila, oncle seu maternal.⁸* En aquell temps, el "Bayle" o "Batlle" era l'autoritat judicial i administrativa a la batllia de Berga.

En el llibre «Historia de Berga» de Jacint Vilardaga,⁹ pàgines 250 i 251, es parla de les discòrdies existents a l'època, entre Berga, propietària de les terres de la baronia de Guardiola, amb els veïns del terme de Gisclareny, propietat del baró de Bagà, aleshores Bernat Galceran de Pinós, amb violentes hostilitats armades per ambdues parts. Havent-se concertat una treva per intentar resoldre el conflicte, Pinós es dirigia des de Barcelona a Bagà evitant passar per Berga fins arribar al pont de Miralles, on agafà el camí reial cap a Bagà:

Al llegar a Estañclar, encontró a tres vecinos de Berga que habían salido a paseo, y eran el reverendo Francisco Sorribes, Pedro Claris y Francisco Nogués, y sin respetar la tregua pactada, les hizo matar...

Pere Claris, "Bayle" de Berga, morí entre el mes d'abril de 1534 (capítols de la seva neboda Joana) i el juliol de 1542 (segon matrimoni del seu fill Baltasar amb Elisabet de Sorribes, filla del notari Francesc de Sorribes).

* NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
Francesc Claris Casademunt	Barcelona			Victòria de Gàver	Cardona	
Mateu Claris Casademunt			sacerdot			
Maties Claris Casademunt						
0 Pau Claris Casademunt	Barcelona, 01.01.1586	Barcelona, 27.02.1641	sacerdot			
Dídac Claris Casademunt				Maria Rocafort		
Francesca Claris Soler	1545 c.		1561-	Lluís de Peguera i d'Urgell	Manresa, 09.1540	el Bruc, 08.07.1610
Isabel Claris Soler				Montserrat Ferrer i de Boscà		abans 1597
1 Joan Claris Soler	Berga, 1550 c.		1576	Peronella Casademunt		
2 Francesc Claris	Berga		1543	Anna Soler Riquer	Tremp, 1527	
3 Pere Claris	Berga			Beatriu		

**estan ombrejats els antecedents directes, pares, avis i besavis de Pau Claris.*

1	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Bernat Claris *	Berga			Caterina		1500-1518
2	Joan Claris			sacerdot			

*en algun document consta amb el tractament de *Honorable Senyor*.

2	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Pere Claris *	Berga	1534-1542	Berga, 1500	Beatriu Mas	Avià	
2	Beatriu Claris	Berga		Berga, 1518	Joan Riu	Berga	
3	Joan Claris	Berga	Berga	sacerdot			
4	Elionor Claris	Berga	abans 1534		Jaume Bretons *	Berga	
5	Joana Claris	Berga	abans 1511		Gaspar Garrigosa		abans 1511

*en algun document consten amb el tractament de *Honorable Senyor*.

3	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Baltasar Claris Mas *	Berga	Berga, 1580	Berga, 1531	Margarida Corominas Noguer	Berga	abans 1542
				Berga, 1542	Elisabet de Sorribes	Berga	Berga, 1551-1552
				Berga, 1552	Caterina Domènec	Berga	
2	Caterina Claris Mas	Berga		Berga, 1543	Francesc Rocafort	Berga	abans 1552
				Berga, 1552	Pere Golorons	Berga	
3	Francesc Claris Mas **	Berga	Berga, 24.01.1606	Barcelona, 1543	Anna Soler Riquer	Tremp, 1527	
4	Ermenter Claris Mas *	Berga		Berga, 1544	Aldonça Altarriba Rocafort	Berga	
5	Onofre Claris Mas *	Berga	abans 1548		Elionor Teixidor ***	Berga	
6	Joan Claris Mas	Berga					

* en algun document consten amb el tractament de *Honorable Senyor*

** en algun document consta amb el tractament de *Magnífic Senyor*

*** segon matrimoni amb l'honorable Joan Sala (a) Rovira, paraire, de Sant Elies.

*	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
	Joan Claris Soler	Berga, 1550	abans 1637	1576	Peronella Casademunt Cornet		després 1637

*les germanes *Francesca* i *Isabel* ja es detallen al primer resum.

Francesc Noguer de Cantallops, era nebot dels consogres de Pere Claris, en Lluís Coromines, mercader, i la seva esposa Bernarda Noguer. Morí entre 1542 i 1549, dades del seu casament i de les segones núpcies de la seva vídua Joana Sala Ros.

Aquestes dades quadren amb la narració de Vilardaga i el període d'enfrontaments amb Pinós. Inversemblant o no, és molt possible que els tres veïns de Berga, el Rev. Francesc Sorribes, el batlle Pere Claris i el jove Francesc Noguer, passegessin pels entorns de Berga en temps de treva i fossin apressats i assassinats pels homes de Galceran de Pinós.

En el mateix llibre «*Historia de Berga*»⁹ es fa referència a les «*Voltes del Pere Claris*», el que popularment és conegut com «*la Berruga*» a l'antic Call Jueu, sens dubte en memòria al recordat i respectat batlle Pere Claris. Segles després, a finals del XIX, es canviaria el nom per «*Voltes de Pau Claris*», per oblit o ignorància de la història local.

Pere Claris i Beatriu Mas van tenir almenys sis fills:

L'avi **Francesc Claris Mas** (taula 3), burgès honrat de Berga, doctor agregat a l'Estudi General de Barcelona l'any 1567, cònsol de la Llotja els anys 1566 i 1571, i també portaveu i advocat assessor de la Generalitat l'any 1569.¹⁰

En els ja esmentats capítols de 1542 del seu germà Baltasar amb Elisabet de Sorribes, mort el pare, Francesc Claris donà el seu consentiment junt amb la mare, Beatriu Mas, l'oncle Rev. Joan Claris i el seu germà Ermenter. En el document és anomenat *Mgfc. Sr. Francesc Claris batxeller en quiscum dret*.¹¹

L'any següent es casà amb Anna Soler Riquer, filla de Bernardí Soler, mercader de Tremp, i de Joana.²

L'any 1577 es publicà el llibre «*Aurea et elegans repetitio, in cap. incipiens 'Item de super laudemio' regis Petri III*» del seu gendre Lluís de Peguera, amb una dedicatòria del mateix Francesc Claris. El llibre tracta de dret feudal i està escrit en llatí.

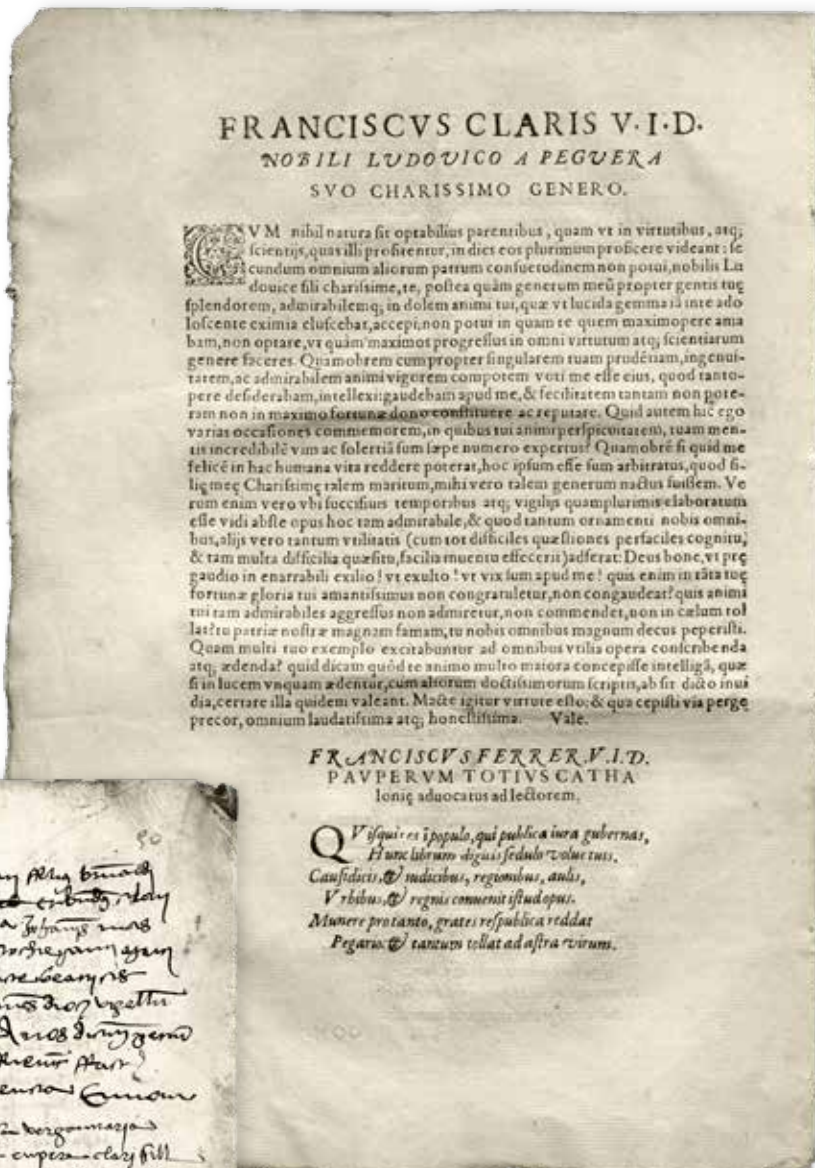
Diversos arbres genealògics publicats a «*GeneaNet*» indiquen morí a Berga en posterioritat a 1590. Revisat el llibre de defuncions, període de 1568 a 1607, hauria de ser *Fransesch Claris batlle general*, mort el 24 de gener de 1606.¹²

El pare **Joan Claris Soler** (taula 4), burgès honrat de Berga i doctor en dret, havia estudiat en el Reial Col·legi d'Espanya a Bolonya, on es doctorà el 18 de juny de 1575. Un any després es casà amb Peronella Casademunt Cornet. La família tenia la casa al carrer del Forn de la Palma de Barcelona, actual Palma de Sant Just.^{1,6 i 10} Pau Claris va ser el seu quart fill, després de Francesc, Mateu i Maties.

- El germà gran, **Francesc Claris Casademunt**, es doctorà en dret el 16 de març de 1604 a la universitat de Barcelona, i fou un insigne jurista vinculat al Consell de Cent, i també conseller segon de Barcelona.^{1 i 10}
- **Mateu Claris Casademunt** fou ordenat sacerdot el 1606 a Barcelona i fou beneficiat a Santa Maria del Mar.¹⁰

• De **Maties Claris Casademunt** no se'n sap res.

Pel que fa a **Pau Claris Casademunt**, després de sis o set anys d'estudis, es doctorà en Dret Civil i Canònic, es creu a la Universitat de Lleida, si be no hi ha proves documentals que ho certifiquin, així com tampoc de la seva ordenació sacerdotal. Un acta de graduació de la Universitat de Pisa de data 7 de juny de 1612 indica es concedí el grau de doctor *in iure canonico* a «*Clarius rev. Paulus barchinonensis*», fill de «*Iohannes Clara*»,¹⁰ però no s'ha trobat fins ara cap altre document que ho confirmi. El cert però, com ja queda dit al començament, és que el mateix 1612, complerts els 26 anys i després d'una dispensa d'edat del papa Pau V, al no tenir els quaranta anys reglamentaris pel càrrec, va ser nomenat canonge de la Seu d'Urgell.

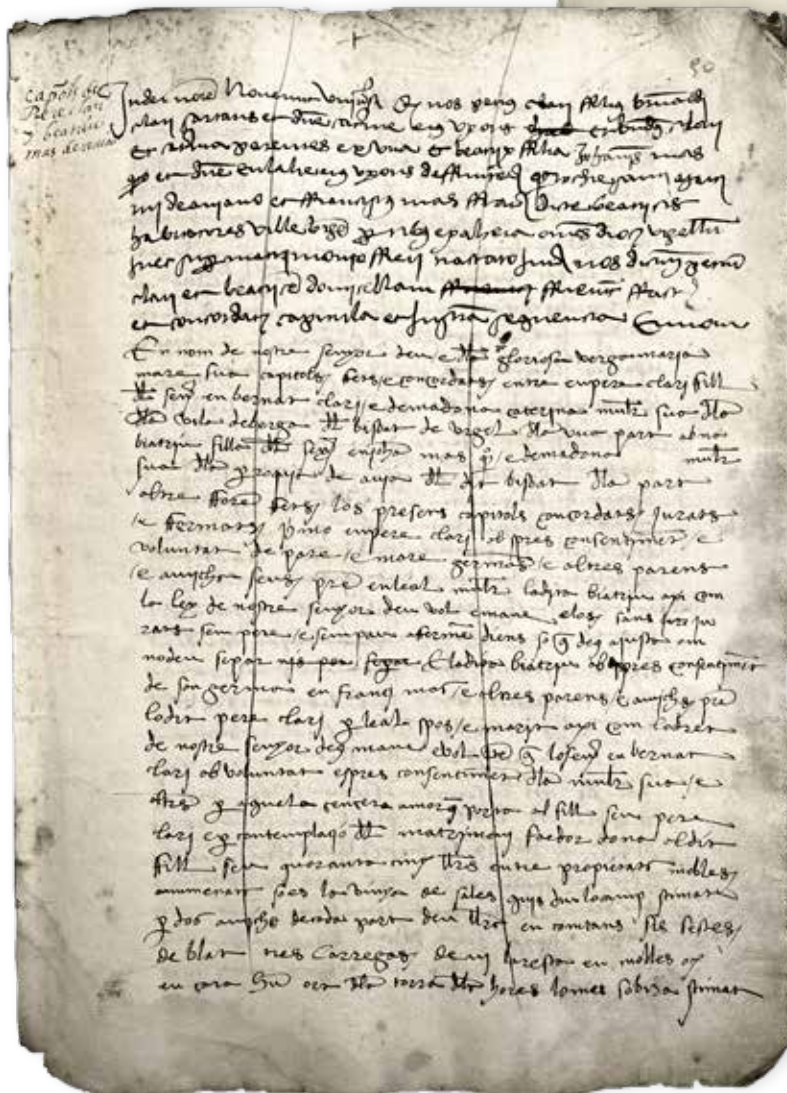

FRANCISCVS CLARIS V.I.D.
NOBILI LVDOVICO A PEGVERA
SVO CHARISSIMO GENERO.

QVVM nihil natura sit optabilius parentibus, quam vt in virtutibus, atq; scientijs, quas illi proficentur, in diem eos plurimum proficere videant: secundum omnium aliorum patrum consuetudinem non potui, nobilis Ludouice fili charissime, te, postea quam generum meum propter gentis tui splendorem, admirabilemque in dolem animi tui, quæ vt lucida gemma in interdolescente eximia elucebat, accepi, non potui in quam te quem maximopere amabam, non optare, vt quam maximos progressus in omni virtutum atq; scientiarum genere faceres. Quam obrem cum propter singularem tuam prodentiam, ingenuitatem, ac admirabilem animi vigorem compotem voti me esse eius, quod tantopere desiderabam, intellexi gaudebam apud me, & facilitatem tantam non poteram non in maximo fortunæ dono constituere ac reputare. Quid autem si quid me variis occasiones commemorarem, in quibus tui animi perspicacitatem, tuam mentis incredibilis vim ac solertiam sum sæpe numero expertus. Quam obrem si quid me felicem in hac humana vita reddere poterat, hoc ipsum esse sum arbitratus, quod si licet me Charissime talem maritum, mihi vero talem generum nactus fuisset. Verum enim vero vbi successus temporibus atq; vigilijs quam plurimis elaboratum esse vidi abste opus hoc tam admirabile, & quod tantum ornamentum nobis omnibus, alijs vero tantum utilitatis (cum tot difficiles quæstiones per faciles cognita, & tam multa difficilia quæstus, facilia inuentu efficeret) iudicaret. Deus hunc, vt præ gaudio in enarrabili exilio! vt exulto! vt vix sum apud me! quis enim in tanta tuæ fortunæ gloria tui amantissimus non congratuletur, non congaudeat? quis animi tui tam admirabilem aggressus non admiretur, non commendet, non in celum tollat? tu patriæ nostræ magnam famam, tu nobis omnibus magnum decus peperisti. Quam multi tuo exemplo excitabuntur ad omnibus vitis opera conseruanda atq; adenda? quid dicam quod te animo multo maiora concepitte intelliga, quæ si in lucem vnquam ædentur, cum aliorum doctissimorum scriptis, ab sit diu o inuidia, certare illa quidem valent. Macte igitur virtute esto: & quæ cepisti via perge precor, omnium laudatissima atq; honestissima. Vale.

FRANCISCVS FERRER V.I.D.
PAUPERVM TOTIVS CATHA
loniæ aduocatus ad lectorem.

QVVM qui es i populo, qui publica iura gubernas,
Hunc librum dignis sedulo vobis tuis,
Causidici, & iudicibus, regionibus, aula,
Vrbibus, & regnis comenit istud opus.
Munere pro tanto, grates respública reddat
Pegarus, & cantum tollat ad astra reuoluit.

Berga, l'1 de novembre de 1500, primera pàgina dels capitols matrimonials de Pere Claris i de Beatriu Mas, davant el notari Baltasar Sorribes. ARXIU PARROQUIAL DE SANTA EULÀLIA DE BERGA

1577, dedicatòria de Francesc Claris Mas en el llibre «*Aurea et elegans repetitio, in cap. incipiens 'Item de super laudemio' regis Petri III*» de Lluís de Peguera i d'Urgell. ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Visità Pau Claris als seus parents de Berga?

Tant el pare com l'avi hi havien nascut, i a Berga hi mantenia bona part de la seva família paterna. Per tant l'any 1606, quan morí l'avi Francesc i fou enterrat al castell de Berga, en el cementiri parroquial de Santa Eulàlia, Pau tindria 20 anys complerts i hauria començat els estudis de dret a Barcelona (posteriorment els continuaria a Lleida, a Roma o a Pisa), però aquell gener de 1606, és molt probable que es traslladés amb els pares als funerals del seu avi, i es reunís amb la família berguedana.

Com a canonge de la Seu d'Urgell, viatjava sovint per Catalunya. *L'any 1626 va representar el Capítol de La Seu a les Corts catalanes. Com a síndic d'aquell Capítol residia llargues temporades a Barcelona... Els*

anys 1630 i 1637 el Capítol urgel·lità va designar-lo perquè el representés en els Concilis provincials que van tenir lloc a Tarragona.¹³

En el testament que fa Pau Claris i Casademunt el 2 de desembre de 1637, mig any abans de ser nomenat President, diu: [...] *elegeix sepultura a la capella de Crist de l'església de Sant Joan de Barcelona o, si morís a la Seu d'Urgell, al vas dels canonges de la seu.*¹⁴ Queda clar que podia traslladar-se amb freqüència al bisbat d'Urgell, i Berga estava de camí entre Barcelona i la Seu, comunicada per antics camins rals que portaven des de l'edat mitjana als comtats de la Cerdanya i de l'Urgell.

Sembla, doncs, que com a estudiant de dret o ja com a canonge, hagués pogut visitar als cosins del seu pare i els seus cosins segons, en algun d'aquests trajectes com a parada obligada de descans.

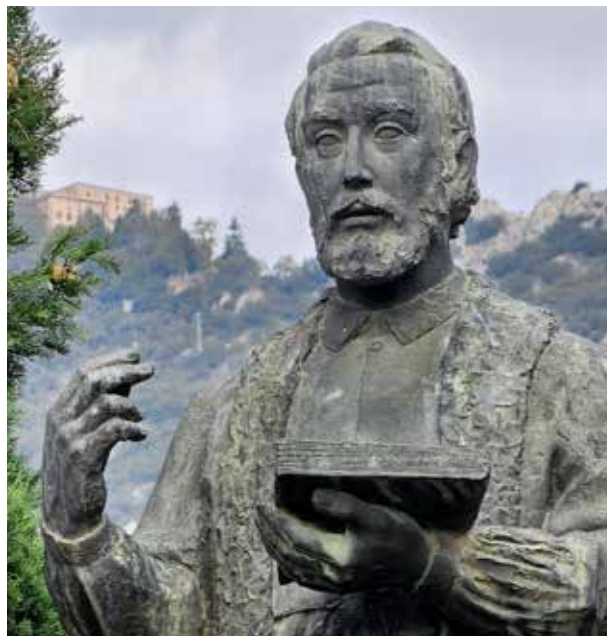
En el llibre «*Ciudadanos y burgueses honrados...*»¹⁵ del genealogista Francisco J. Morales, apareix un quart germà d'en Pau Claris que no consta a les seves biografies, en *Diego de Claris y de Casademunt, Burgués Honrado de Berga, Señor de Sant Vicens de Castellar, hermano del célebre Pablo de Claris y de Casademunt...* casat amb Maria Rocafort, filla de *Juan Rocafort, Burgués Honrado de Berga, fue designado Veguer de Berga.*

Era en Joan Rocafort Graner (Berga, 1576 – Berga, 1638), i Maria possiblement seria filla d'un primer matrimoni no localitzat. Un seu germà, el notari Miquel Rocafort Graner (Berga, 1578 – Berga, 1638), també seria pare d'una altra Maria Rocafort (Berga, 1615), qui el 1632 es casaria amb Dídac Claris Viladomat (Berga, 1605), burgès i llicenciat en dret, fill de Nuri Joan Claris i d'Eulàlia Viladomat.

La coincidència de noms entre les dues cosines i els seus marits, sovint els pot fer confondre, però realment no he trobat cap evidència documental a Berga de Dídac Claris Casademunt, ni dels altres germans.

El 2 d'octubre de 1982, el president Pujol i l'alcalde Farguella, inauguraren un monument a Pau Claris en el parc de les Aubes de Berga. Farguella Sitges, Jaume. «*Pau Claris, sorprenent parentiu*». Regió 7, 2022 [en línia]

<<http://www.jaumefarguellssitges.com/ca/articles/art0156p1/>>.

Berga, 2024. Monument a Pau Claris al parc de les Aubes. AUTOR MANEL ESCOBET GIRÓ, ARXIU FOTO LUIGI

Cartell anunciador de la inauguració.

AUTOR GRÀFIQUES MOLINS. REPRODUCCIÓ MANEL ESCOBET GIRÓ

Quina és la relació de Pau Claris amb la nostra família?

Bernat Claris i Caterina (taula 1-1) son rebesavis de Pau Claris i Casademunt i a la vegada avis onzens dels meus avis paterns, de tots dos, de Manuel Escobet Vigo (Berga, 1896 – Berga, 1931) i d'Àngela Farguella Vilardaga (Berga, 1896 – Berga, 1938),¹⁶ o sigui son avantpassats directes tant per la branca Escobet com per la branca Farguella, com veurem més endavant.

Resumeixo les anteriors taules, de la 1 a la 3, però ara seguint la descendència del germà de Francesc, Ermenter:

Ermenter Claris Mas, pareire, es va casar amb Aldonça Altarriba Rocafort, donzella, filla de l'honorable Francesc Altarriba

(a) Torregassa, també pareire, vidu de Felipa Rocafort, tots de Berga, segons capítols matrimonials de data 22 de juliol de 1544 davant el notari Joan Bretons.¹⁷

- La seva germana, **Caterina Claris Mas**, s'havia casat un any abans amb Francesc Rocafort, pareire, oncle de la mencionada Aldonça Altarriba.¹⁸ Nou anys després, Caterina es casaria en segones núpcies amb Pere Golorons, també pareire de Berga.¹⁹
- El germà gran, l'honorable **Baltasar Claris Mas**, pareire i mercader, consta en tres capítols entre 1531 i 1552: el primer amb Margarida Corominas Noguer de Berga, davant el notari Baltasar Sorribes,²⁰ el segon l'any 1542 amb Elisabet

Parc de Montjuïc, 15 de juny de 1923. Els avis Manuel i Àngela, amb el conductor Emili, durant el viatge de noces a Barcelona. TARGETA POSTAL MARCA LEONAR

	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1 1	Bernat Claris *	Berga			Caterina		1500- 1518
2 1	Pere Claris *	Berga	1534-1542	Berga, 1500	Beatriu Mas	Avià	
2 4	Elionor Claris	Berga	abans 1534		Jaume Bretons *	Berga	
3 4	Ermenter Claris Mas *	Berga		Berga, 1544	Aldonça Altarriba Rocafort	Berga	

*en algun document consten amb el tractament de *Honorable Senyor*.

4	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Joan Claris Altarriba *	Berga, 1553-1558	Berga, 27.08.1636	Berga, 1583	Eulàlia Terradelles	Berga, 04.06.1569	Berga, 05.11.1626
2	Joana Claris Altarriba	Berga, 07.05.1573					
3	Agnès Claris Altarriba	Berga					
4	Gaspar Claris Altarriba	Berga	Berga, 13.12.1628				

*en algun document consta amb el tractament de *Honorable Senyor*.

5	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Eulàlia Claris Terradelles	Berga, 15.02.1587					
2	Magdalena Claris Terradelles	Berga, 02.07.1589	Berga, 22.10.1655	Berga, 21.09.1608	Bartomeu Jordà, major *	Berga	Berga, 16.11.1655
3	Josep Claris Terradelles **	Berga, 22.09.1596	Berga, 11.05.1648	Berga, 25.02.1629	Marianna Boixader Brocà	Berga, 08.03.1613	Berga, 04.03.1675
4	Pere Claris Terradelles	Berga, 28.12.1598					
5	Joan Claris Terradelles	Berga, 18.05.1601					
6	Nuri Joan Claris Terradelles	Berga, 18.05.1602					

*en algun document consten amb el tractament de *Honorable Senyor*.

**a la seva mort rep el tractament de *Magnífic Senyor*.

de Sorribes de Berga, davant Joan Bretons;¹¹ i deu anys després amb Caterina Domènec també de Berga, davant Bernat Llanes.²¹

- No he trobat els capítols d'**Onofre Claris Mas** amb Elionor Teixidor, i només conec el nom de dos fills, Gaspar i Baltasar. Al morir Onofre, la seva vídua Elionor es casarà en segones núpcies, amb l'honorable Joan Sala, paraire, de Sant Elies, vidu de Joana Ros. Deu anys després, el 1565, Gaspar Claris Teixidor, paraire, fill d'Onofre i Elionor, es casarà amb la seva germanastra Francesca Sala Ros, filla de Joan Sala i la seva primera muller, Joana.

Respecte a Ermenter i Aldonça, trobo fins a quatre fills:

Joan Claris Altarriba (taula 4), mercader, es casà amb Eulàlia Terradelles, filla

de l'honorable Bernat Terradelles No-guera, paraire, i de la seva segona muller Margarida, tots de Berga, segons consta en els capítols matrimonials firmats el 7 de desembre de 1583 davant el notari Baltasar Alzina.²² Vivien als Quatre Cantons en el Carrer Major. Eulàlia morí de repent l'any 1626 sense poder rebre cap sagrament. Joan la va sobreviure deu anys, morí sent batlle de Berga i fou enterrat a la parròquia. Feu testament en poder del notari m^o Miquel Rocafort (no localitzat).

Joan i Eulàlia, van tenir 6 fills entre 1587 i 1602. Foren fills de cosins i coetanis de Pau Claris Casademunt, i van poder viure els fets de la seva vida extractats al començament.

Josep Claris Terradelles (taula 5), fou batejat amb els noms de *Bernat Joan,*

Francesc i Joseph, i apadrinat per Bernat Joan de Tort i per Estefania Bru. Fou paraire i negociant. L'any 1629, el vicari de Berga, Mn. Baltasar Boixader, el casà amb la seva neboda, Marianna Boixader Brocà, filla de l'honorable Antoni Joan Boixader Altarriba, menor, paraire, i de Marianna Brocà Teixidor. Tots ells pertanyien a les famílies més riques i influents de la vila de Berga. Morí als 51 anys, sent conseller segon de Berga, i havent fet testament amb el discret Pere Verdera, notari (no localitzat).

- La seva germana **Magdalena Claris Terradelles** s'havia casat amb Bartomeu Jordà, paraire i tintorer de Berga. El seu fill, Bartomeu Jordà Claris, també tintorer, es casaria l'any 1637 amb Jerònima Torres Graner, filla del M^{gfc}. Sr. Francesc Torres, burgès i notari de Berga.

A finals de febrer de 1641, morí el molt il·lustre president Pau Claris, només un mes després de la proclamació de la República Catalana i de la derrota de les tropes castellanes a Montjuïc. La notícia s'estengué a tot arreu amb consternació, doncs Claris era considerat el pare i restaurador de la nació. Si bé la seva sobtada malaltia i mort s'atribuí al cansament, les cartes dels caps militars francesos, aliats de les tropes catalanes, parlaven d'enverinament. *Va morir el 27 de febrer del 1641 després d'una setmana d'agonia. Pels símptomes i les circumstàncies, la causa de la mort podria ser una metzina, l'aigua tofana.*²³ La presidència de la Generalitat la ocupà la resta de trienni el seu cosí, Josep Soler, també canonge de l'Urgell.

Divuit anys després, a finals de 1659, acabava la Guerra dels Segadors. Felip IV de Castella i Lluís XIV de França, signaren el tractat dels Pirineus, esquarterant i repartint-se Catalunya.

Josep i Marianna van tenir onze fills entre 1630 i 1647:

Antoni Joan Claris Boixader (taula 6), major, paraire, casat amb Mariàngela Minoves, filla de l'honorable Magí Minoves i de Marianna, pagesos d'Olvan, també fou conseller de l'Ajuntament de Berga entre el 5 d'abril de 1695 i el 24 d'abril de 1696.²⁴ Fou pare de quatre fills i una filla amb Mariàngela Minoves, entre 1670 i 1680, i de dues filles amb Isabel Valielles de Sisquer, segona esposa, entre 1682 i 1686. Morí el 27 de febrer de 1714 i fou enterrat l'endemà en el convent de Sant Francesc com a confrare dels difunts. Feu testament amb el seu nebot el notari Ermenter Claris Sant.

Antoni Joan Claris i Mariàngela Minoves, seran avis sisens de l'àvia Àngela Farguell (veure línia de descendents 1).

Mariàngela Claris Boixader, casada amb Francesc Farguell Viladomat, menor, traginer de Berga. Foren pares de quatre fills i tres filles, entre 1652 i 1671. Mariàngela morí als 63 anys i fou enterrada a la parròquia. Francesc morí als 84 anys i fou sepultat en el cementiri gran de

Santa Eulàlia, segons havia disposat en el testament fet cinc anys abans amb el rector Pau Irla.

Seran avis setens de l'àvia Àngela Farguell (veure línia de descendents 2).

Josep Claris Boixader, menor, de renom Boixader, paraire del Carrer Pinsania, casat amb Anna Sant Porta, filla de l'honorable Didac Sant, paraire de Berga, i de Maria Porta. Fou clavari i conseller de l'Ajuntament de Berga en diferents etapes entre 1699 i 1713.²⁴ Pares de sis fills i cinc filles, entre 1667 i 1685. Als 59 anys es casà en segones núpcies amb Francesca Riu Rodergas, vídua de l'honorable Francesc Sala Golorons, no tingueren nous fills. Com el seu germà Antoni Joan, també morí l'any 1714 i fou enterrat al convent de Sant Francesc.

Josep Claris i Anna Sant, també seran avis setens de l'avi Manuel Escobet. (Veure línia de descendents 3).

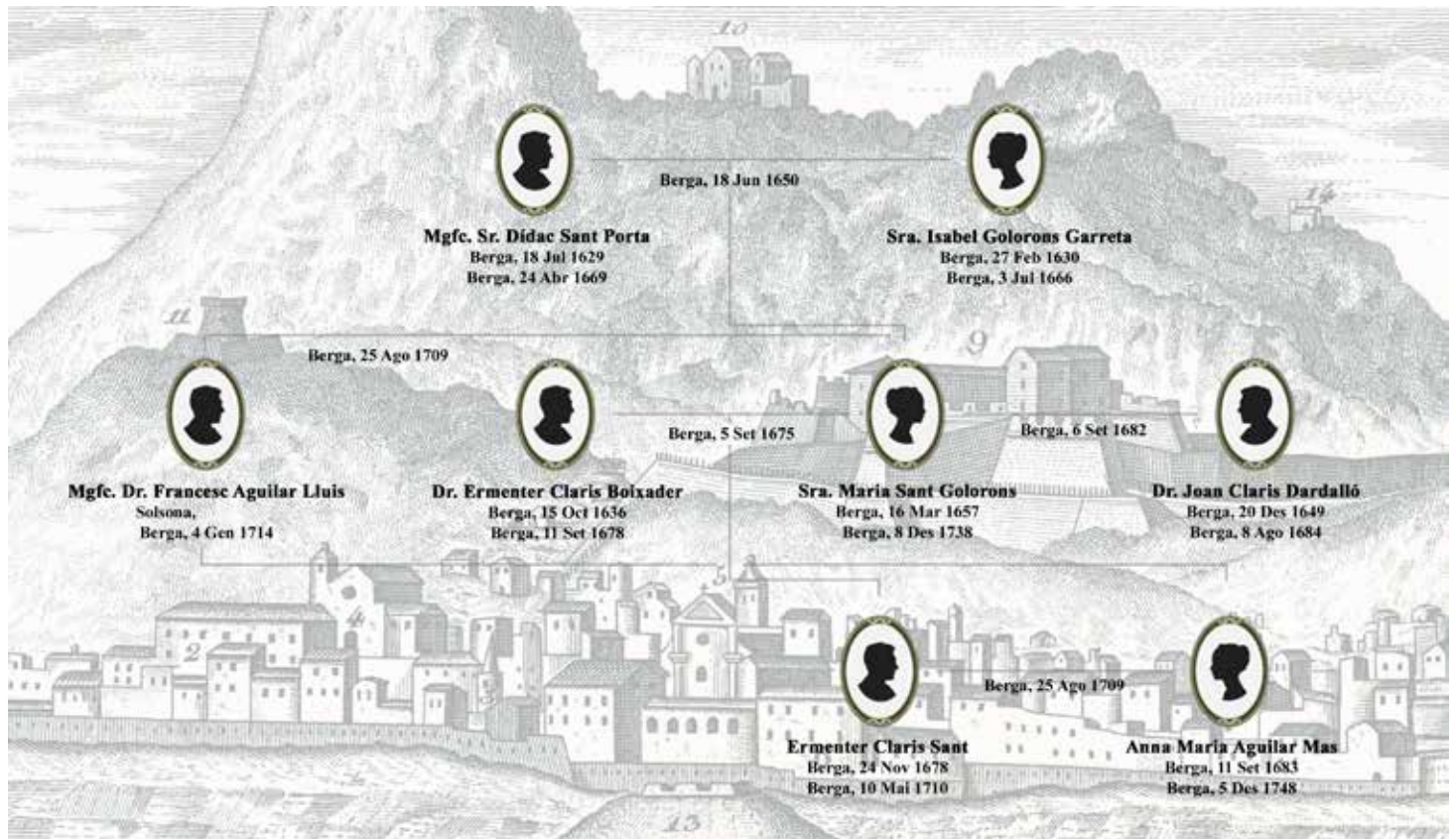
Abans de cloure aquests apunts genealògics sobre els Claris de Berga, voldria parlar de tres personatges singulars vinculats amb aquesta nissaga. La primera, Maria Sant Golorons era neboda d'aquests darrers, Josep Claris i Anna Sant:

6	NOM	NAIXEMENT	MORT	CASAMENT	CÒNJUGE	NAIXEMENT	MORT
1	Antoni Joan Claris Boixader *	Berga, 03.04.1630	Berga, 27.02.1714	Berga, 28.01.1670	Mariàngela Minoves	Olvan	Berga, 21.03.1681
				Berga, 16.12.1681	Isabel Valielles	Sisquer	Berga, 12.05.1690
2	Mariàngela Claris Boixader	Berga, 06.04.1631	Berga, 16.09.1694	Berga, 24.12.1650	Francesc Farguell Viladomat *	Berga, 17.05.1624	Berga, 14.08.1708
3	Francesca Claris Boixader	Berga, 15.11.1632	Berga, 18.09.1662	Berga, 02.09.1657	Cristòfol Grifell Casals	Berga, 22.08.1623	
4	Isabel Claris Boixader	Berga, 01.11.1634					
5	Ermenter Claris Boixader **	Berga, 15.10.1636	Berga, 11.09.1678	Berga, 05.09.1675	Maria Sant Golorons **	Berga, 16.03.1657	Berga, 08.12.1738
6	Sebastià Claris Boixader	Berga, 20.01.1637	Berga, 29.11.1702	sacerdot			
7	Josep Claris Boixader *	Berga, 19.02.1640	Berga, 02.11.1714	Berga, 10.12.1665	Anna Sant Porta	Berga, 11.07.1646	Berga, 07.07.1694
				Berga, 06.12.1699	Francesca Riu Rodergas ***	Berga, 10.06.1667	Berga, 27.12.1755
8	Bartomeu Claris Boixader	Berga, 19.02.1643					
9	Joan Claris Boixader	Berga, 14.04.1644					
10	Francesc Claris Boixader	Berga, 16.01.1646					
11	Anna Maria Claris Boixader	Berga, 15.07.1647		21.05.1675	Antoni Folch	Lloberola	

* en algun document consten amb el tractament de Honorable Senyor

** veure Annex I

*** primer casament amb l'honorable Francesc Sala Golorons, paraire

Gràfic de la família propera de Maria Sant Golorons, sobre un retall d'un gravat de «La Guerra de Catalunya, Historia contemporánea» de EDUARDO CHAO.

Maria Sant Golorons (Berga, 1657 – Berga, 1738)

- annex I -

Aquesta berguedana de vida ben convulsa, va viure 81 anys a cavall dels segles XVII i XVIII. Als onze anys i mig va patir l'excomunió i mort del seu pare. Va enterrar a tres marits, tots ells metges. També al seu germà Andreu Sant, així mateix metge; al seu únic fill baró, el notari Ermenter Claris; i al seu net gran, Francesc Obiols Claris, paraire.

Va néixer a Berga el 16 de març de 1657, el pare era l'honorable Dídac Sant Porta, menor, paraire i aleshores ja Conseller en cap (alcalde) amb només 27 anys, i la seva mare Isabel Golorons Garreta, tots, també els avis, naturals de Berga. Els seus padrins, Joan Golorons (avi matern) i Elisabet Sant, li posaren per nom *Maria, Elisabet i Eulària*.

El 3 de juliol de 1666 marcaria la seva vida, Maria tenia nou anys, acabat de néixer el seu sisè germà, Francesc, amb només 36 anys moria la mare a resultes del part. Cinc mesos després, el pare es tornava a casar amb la vídua de l'apotecari Francesc Cortada, na Isabel Sorribes de 39 anys, filla del també apotecari difunt Miquel Sorribes del carrer Major.

El 15 de desembre de 1668, prop de la mitja nit, el Rev. Joan Savall fou assassinat a trets per diversa gent armada a la plaça

Cremada de Berga. Arran d'aquets fets, el 4 de febrer, el bisbe de Solsona, Lluís de Ponts i d'Esquerrer, excomunicà al Conseller en cap de la vila. Dídac Sant Porta era a més *Bayle* (jutge) accidental de Berga i marxà a Barcelona el 17 d'abril, i allà morí als deu dies, de pena i angoixa.²⁵ No havia fet els 40 anys. Maria, en tenia poc més de dotze, el seu germà Andreu, tretze i mig.

El 5 de setembre de 1675, Maria -ja complerts els divuit- es casà amb el cirurgià Ermenter Claris Boixader (veure taula 6-5),²⁶ i a l'any següent foren administradors de les festes de Corpus pel barri de Sant Pere.²⁷ El matrimoni durà solament tres anys, doncs el Dr. Ermenter Claris morí amb 41 i fou enterrat dins la parròquia de Santa Eulària el 12 de setembre de 1678. Van tenir dos fills, Maria el 1677 i Ermenter quan ja havia mort el pare.

El 6 de setembre de 1682, amb 25 anys, es tornà a casar amb el també cirurgià Joan Claris Dardalló,²⁶ i el 1684 repetí d'administradora de Corpus pel mateix barri de Sant Pere.²⁷ Aquest segon matrimoni no arribà als dos anys, el Dr. Joan Claris morí als 34 i fou enterrat també dins la parròquia el 9 d'agost de 1684. Havien tingut una filla, Francesca, el mateix any, apadrinada pel seu oncle Andreu Sant Golorons, aleshores ja doctor en medicina.

Sis mesos després, el 15 de febrer de 1685, el Dr. Andreu Sant es casà als 29 anys, amb Francesca Rocafort Ferrer,* de família burgesa de Berga. Quatre dies després, el dia 19, fatídicament havia mort i era enterrat en el convent de Sant Francesc. Al llibre d'òbits no hi consta el motiu del seu decés. Havia fet testament en poder del Rev. Salvador Subirats, prevere i notari per les autoritats reials i apostòliques, document no localitzat.

*la núvia, Francesca Rocafort, era filla del burgès Francesc Rocafort Duran, germà o germanastre de Maria Rocafort, muller de Dídac Claris i Casademunt, germà de Pau Claris.

El tercer matrimoni fou 25 anys després, el 25 d'agost de 1709,²⁷ amb el doctor Francesc Aguilar Lluís originari de Barcelona.²⁶ Maria ja tenia 52 anys i era àvia. Aquesta vegada no foren administradors si be el Dr. Aguilar ja ho havia estat l'any 1683 amb la seva primera esposa, Francesca Mas Pla de l'Espunyola.²⁷ La finada Francesca Mas també havia estat casada en primeres núpcies amb el Dr. Josep Santpons Ollet de Montclar.²⁶

** a la mateixa cerimònia oficiada pel Rev. Joan Sala, prevere de Berga, també es casaren els seus fills, el notari Ermenter Claris Sant, fill de la Maria i del Dr. Ermenter, amb Anna Maria Aguilar Mas, filla del Dr. Aguilar i la seva primera muller. El jove Ermenter va morir set mesos després, als 31 anys, i com el seu pare, ell tampoc va veure el naixement de la seva filla, Magdalena, qui seria apadrinada pels seus avis Francesc Aguilar i Maria Sant.

Quatre anys després, el 4 de gener de 1714, també moriria el Mgfc. Dr. Francesc Aguilar qui havia fet testament, dos dies abans, amb el discret Salvador Rosal, notari de Berga, deixant part dels seus bens a l'hospital, per aliments, medicines i roba, i establint dotze misses resades a celebrar a la capella de Sant Antoni de Pàdua de la parròquia de Santa Eulàlia.

Els següents vint-i-cinc anys, finalitzada la guerra de successió, Maria veurà la mort del seu net Francesc Obiols Claris, pare; l'ordenació d'un altre net, Rev. Josep Obiols Claris; el casament d'un tercer, Anton

Obiols Claris amb Maria Fortich Serras i el naixement del primer besnet Francesc Obiols Fortich. Maria Sant Golorons, morí a Berga el 8 de desembre de 1738, era confraressa del Santíssim Sagrament des dels 16 anys i també, des dels 24, de la confraria de Santa Eulàlia o dels difunts. Fou enterrada en el convent de Sant Francesc, havent fet testament amb el discret Josep Riu Rodergas, notari de Berga i mig parent.

Bonaventura Claris Postius (Berga, 1718 – Igualada, 1784)

- annex II -

Burgès honrat de Berga i doctor en dret civil, alcalde major de Berga durant 15 anys.

Nascut a Berga el 5 d'octubre de 1718, era el segon fill del burgès Antoni Joan Claris Minoves, menor, pare, i de la seva segona esposa, na Paula Postius Malaret, tots dos de Berga. La primera muller del pare, amb qui havia tingut nou fills, fou Isabel Sant Sorribes, germanastra de Maria Sant Golorons (veure annex I). Els seus avis paterns, Antoni Joan Claris Boixader, major, pare, i Mariàngela Minoves (veure taula 6-1), i els materns Joan Postius Serra, botiguer i traginer, i Anna Malaret Mas, tots quatre ja havien mort entre 1681 i 1714.

Els fets més rellevants de la seva infància i adolescència foren:

- 11.01.1721, naixement/bateig de la seva germana Maria,
- 22.11.1722, naixement/bateig d'una altra germana, l'Antònia,
- 29.06.1723, casament de la seva germanastra Francesca amb Ramon Carrera Lladó, pare de Berga,
- 02.02.1725, naixement/bateig del seu germà Anton,
- 23.10.1732, defunció del seu pare Antoni Joan, als 61 anys,
- 21.04.1741, casament de la seva germana Maria amb Jaume Francàs Llausí, traginer de Berga.

Mentrestant Bonaventura havia estudiat dret civil i s'havia doctorat a la Universitat de Cervera.²⁸ El 13 d'octubre de 1742, el vicari de Berga Rev. Jaume Trassera, el casà amb Jacinta Guix Savall, filla de Joan Guix Montorsí, sastre, i d'Eulàlia Savall Obiols. El matrimoni fou breu, Jacinta moriria tres anys després, el 7 d'agost de 1745, als 37 anys, i fou enterrada l'endemà a la tomba de la congregació de Santa Eulàlia dins la parròquia, havent fet testament amb el notari Pere Claris Sala (veure annex III).

Berga, 1778, durant el tercer mandat de Bonaventura Claris. AUTOR ALBERTI. MUSEU COMARCAL DEL BERGUEDÀ. REPRODUCCIÓ FOTO LUIGI

Berga, 1778. L'ampliació de l'aquarel·la mostra l'autor i un personatge amb un bastó de comandament. Podria tractar-se de Bonaventura Claris Postius, doncs a principis d'aquell any havia començat el seu tercer mandat com a alcalde major. En total ocuparia aquesta responsabilitat durant 15 anys, només superat pel primer alcalde major, en Joaquim Sala Palmerola, també natural de Berga, qui ho havia estat 24 anys.

AUTOR ALBERTI. MUSEU COMARCAL DEL BERGUEDA.

REPRODUCCIÓ FOTO LUIGI

- 01.11.1746, casament de la seva germana Antònia amb Dídac Baylina Palau, baster de Berga,
- 27.07.1747, defunció del seu germà Anton, de 22 anys,
- 05.03.1750, nomenament com advocat de la Reial Audiència de Catalunya,
- 21.01.1752, defunció de la seva germana Maria, de 31 anys,
- 03.06.1752, defunció de la seva mare Paula, als 68 anys.

L'1 d'octubre de 1754 torna a casar-se amb la Sra. Nicolasa de Cuevas i Martínez de Ayala, vídua del Sr. Manuel Camacho, ajudant major de la plaça de Tortosa, i filla de Josep Cuevas i Rovira, natural de València i des de feia 4 anys Sergent major de la plaça i castell de Berga. Aquest fet li canviarà radicalment la vida, doncs li facilitarà l'accés a la política on s'hi mantindrà durant més de 28 anys.

Arran del cessament de l'alcalde major de Berga –el mallorquí Leonardo Arnau de Marrón i Doncell– per irregularitats diverses, Bonaventura Claris demanà aquest càrrec, que li fou atorgat per Decret reial del 16 d'abril de 1755, ocupant-lo fins l'any 1763, en que fou substituït pel prestigiós advocat valencià Antonio Alcayde.²⁸⁻²⁹ Els alcaldes majors o tinents de corregidor havien estat imposats el 1716 en el decret de Nova Planta per Felip V i tenien funcions judicials i administratives, representant l'autoritat reial al territori. A Berga hi hagué 15 alcaldes majors entre 1720 i 1834.³⁰

Després del trienni de l'alcalde major Antoni Alcayde, la Cambra de Castella tornà a nomenar a Bonaventura Claris per la vara de Berga, ocupant el càrrec des de

juliol de 1766 fins el 1770, any en que morí la seva esposa Nicolasa.

Encara hi hauria un tercer mandat, entre el 1777 i el 1782, quan seria designat alcalde major d'Igualada. Allà hi va ser 15 mesos limitant-se a realitzar obres menors, alhora que elaborava un detallat informe econòmic sobre Igualada i també el projecte de millora de la carretera de Madrid a Barcelona al seu pas per la vila.

L'1 d'octubre de 1783 fou ascendit a alcalde major de la ciutat de Lleida, però emmalaltí i morí a Igualada sis mesos després, el 17 d'abril de 1784 als 65 anys, sense haver pres possessió del nou càrrec.³¹

Francesca Casals Santlleí (Berga, 1674 – Berga, 1739)

- annex III -

Patumaire i apotecària de la vila de Berga.

Filla d'en Joan Casals Boixader -**apotecari**- de Berga i de Maria Agnès Santlleí de Manresa, va néixer a Berga el 13 de Gener de 1674 i va ser batejada pel rector Vicenç Tomasa amb els noms de *Francisca, Eulàlia i Maria Agnès*, els seus padrins foren l'honorable Francesc Casals, **adroguer i candeler**, i la senyora Eulàlia Firmat.

El seu avi patern i padrí, Francesc Casals era fill de Bernat Casals –també **candeler**– i estava casat amb Paula Boixader. El 6 de desembre de 1676, morí als 54 anys sent conseller en cap de Berga, i fou enterrat amb honors, dins la capella del Santíssim Sagrament de la parròquia, amb vuit grans atxes de cera groga pagades per la vila. L'avi matern, Jeroni Santlleí, ja era difunt i havia estat igualment **candeler de cera** a la ciutat de Manresa.

El pares també moriren joves, Joan Casals el 22 de setembre de 1698, a 49 anys. La mare ja havia mort 4 anys abans. El seu germà Joan Casals Santlleí, continuà la tradició familiar com a **apotecari**.

- Francesca s'havia casat als 18 anys –el 27 d'abril de 1692– amb el **cirurgià** Esteve Farriols, però el matrimoni durà poc més de 26 mesos doncs el Dr. Farriols morí el 6 de juliol de 1694 de malaltia –amb només 30 anys– en el seu domicili de la plaça de Sant Joan.²⁶ En el testament fet dos dies abans, deixà hereu-eva al fill o filla que estava esperant (en els llibres de la parròquia no hi consta cap naixement posterior a Berga).
- l'11 de setembre de 1695, Francesca es casà de nou amb el també **adroguer i candeler de cera** Miquel Llach Mas qui ja era vidu de Maria Àngela Bessa i d'Eulàlia Jordà Ferrer. L'honorable Miquel Llach morí cinc anys després, havent tingut amb Francesca un fill i dues filles. Una d'elles Francesca Llach Casals es casarà el 1715 amb l'**apotecari** Joan Jaume Alsina de Berga.²⁶
- el 30 de desembre de 1701, tercer matrimoni amb l'**apotecari** Josep Morena, d'Ivorra (comarca de la Segarra).²⁶ Un fill. No consta la seva mort a Berga, però es degué produir entre 1702 i 1704, doncs
- el 9 de febrer de 1705, hi ha un quart casament amb Josep Prat Camps de Centelles, així mateix **adroguer i candeler**. Un dels fills, Anton Prat Casals serà també **adroguer i candeler de cera** a la plaça Major, i el petit, Joaquim Prat Casals, **doctor en medicina**.

Berga, 2023. Detall de l'àliga en una casa del carrer Cardona. AUTOR MANEL ESCOBET GIRÓ - ARXIU FOTO LUIGI

Francesca va morir el 16 d'octubre de 1739, als 65 anys. Fou besneta, neta, filla, esposa, mare i àvia d'una gran nissaga de sanitaris de Berga; però hi ha una altra circumstància que la fa encara més remarcable, i aquesta la trobo al llibre «*Corpus Berguedà i Administradors 1619-1987*»:²⁷

- pàg. 98, any 1693, administrador Pm^o M^o Esteva Farriols, cirurgià,
- pàg. 99, any 1702, administrador Pm^o Joseph Morera, apotecari, adroguer i candaler,
- pàg. 100, any 1705, administrador Joseph Prat, adroguer i candeler”

Al llibre no hi consta el nom de les mullers, però queda molt clar que Francesca Casals Santlleí fou administradora de les festes del Corpus en aquestes tres ocasions. No ho fou amb el seu segon marit, el vidu Miquel Llach, qui ja ho havia estat el 1687 al casar-se amb Maria Àngela Bessa de Prats de Lluçanès.

Però, que hi pinta Francesca Casals Santlleí, amb els Claris? La resposta la trobem en una de les seves filles, Maria Llach Casals, qui es casà l'any 1726 amb Pere Claris Sala, notari de Berga que ja surt de passada a l'annex II.

Pere Claris era fill de l'apotecari Francesc Claris Pla, i aquest del també apotecari Francesc Claris, fill igualment de l'apotecari Miquel Claris, i aquest germà del notari Joan Claris. (Tot apunta que aquests dos germans, Miquel i Joan, son fills de Joan Claris Altarriba i d'Eulàlia Terradelles [veure taula 4-1], i per tan cosins segons de Pau Claris, però de moment no es pot donar per bo a falta de noves dades).

En quant als descendents, Pere Claris i Maria Llach, foren pares de Joaquim Claris Llach, notari com el pare, i aquest també pare de dos notaris, Pere Claris Pasqual, mort a Berga als 49 anys i Joaquim Claris Pasqual, qui als 67 anys, el 24 de setembre de 1850, fou brutalment assassinat al Vall:

A las siete y media de la tarde de este día, muere asesinado el Notario D. Joaquín Claris, al pasar por la bajada que dirige desde la Plaza del Vall a la del Vall de Abajo.

*El asesinato ha quedado envuelto en el misterio. Las reconocidas probidad y honradez de la víctima, han dado lugar a todo tipo de suposiciones acerca del objeto que se propusieron los matadores. Murió instantáneamente a causa de dos puñaladas que le atravesaron el corazón, y las personas peritas que las pudieron observar, afirmaron que el asesino era diestro en darlas.*³²

Una setmana després, la notícia arribava als diaris de Barcelona:

*Escriben de Berga que ha causado grande sensación en aquella villa el asesinato alevoso de D. Joaquín Claris, antiguo y honrado escribano de la misma, y encargado del ramo de Hipotecas, persona que disfrutaba del general aprecio. Al retirarse el martes 24 del pasado de una casa que acostumbraba visitar todas las noches, fue herido de dos puñaladas que le atravesaron el corazón. Se ignora quien fue el agresor. Un gentío inmenso acompañó su cadáver a la última morada.*³³

Descendència de Bernat Claris i Caterina.

Des dels avantpassats més remots dels Claris, sorgeixen múltiples línies familiars que arriben fins als nostres dies. De ben segur me'n queden moltes per descobrir, però fins ara, les més properes a mi són les següents:

1. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Antoni Joan Claris Boixader i Mariàngela Minoves (Berga, 1670)

Antoni Joan Claris Minoves i Paula Postius Malaret (Berga, 1716)
Dídac Baylina Palau i Antònia Claris Postius (Berga, 1746)
Anton Farguell Cortina i Maria Francesca Baylina Claris (Berga, 1778)
Francesc Farguell Baylina i Maria Anna Cotal Muixí (Berga, 1818)
Josep Farguell Cotal i Ramona Clotet Junqué (Berga, 1855)
Francesc Farguell Clotet i Mercè Vilardaga Pons (Berga, 1894)
Àngela Farguell Vilardaga

2. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Francesc Farguell Viladomat i Mariàngela Claris Boixader (Berga, 1650)
Francesc Farguell Claris i Eulàlia Obiols Mateu (Berga, 1683)
Pere Farguell Obiols i Maria Vilardaga Xuriguera (Berga, 1716)
Francesc Farguell Vilardaga i Maria Cortina Sabata (Berga, 1742)
Anton Farguell Cortina i Maria Francesca Baylina Claris (Berga, 1778)
Francesc Farguell Baylina i Maria Anna Cotal Muixí (Berga, 1818)
Josep Farguell Cotal i Ramona Clotet Junqué (Berga, 1855)
Francesc Farguell Clotet i Mercè Vilardaga Pons (Berga, 1894)
Àngela Farguell Vilardaga

3. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Josep Claris Boixader i Anna Sant Porta (Berga, 1665)
Jacint Muntada Soler i Eulàlia Claris Sant (Berga, 1692)
Josep Xicart Canudas i Gertrudis Muntada Boixader (Berga, 1710)
Manuel Xicart Muntada i Magdalena Coma Vila (Berga, 1762)
Manuel Xicart Coma i Manuela Puig Llaonet (Berga, 1784)
Climent Escobet Florejachs i Teresa Xicart Puig (Berga, 1802)
Climent Escobet Xicart i Josefa Obiols Perarnau (Berga, 1834)
Climent Escobet Obiols i Guillemà Vigo Ribalagüa (Berga, 1875)
Manuel Escobet Vigo

4. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Josep Claris Boixader i Anna Sant Porta (Berga, 1665)
Salvador Salau Santandreu i Francesca Claris Sant (Berga, 1703)
Josep Salau Claris i Antònia Riu de Gible (Berga, 1731)
Climent Florejachs Parcerisa i Josefa Salau Riu (Berga, 1750)
Gregori Escobet Boada i Marianna Florejachs Salau (Berga, 1777)
Climent Escobet Florejachs i Teresa Xicart Puig (Berga, 1802)
Climent Escobet Xicart i Josefa Obiols Perarnau (Berga, 1834)
Climent Escobet Obiols i Guillemà Vigo Ribalagüa (Berga, 1875)
Manuel Escobet Vigo

5. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)

Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Francesc Farguell Viladomat i Mariàngela Claris Boixader (Berga, 1650)
Dídac Sala Serra i Eulàlia Farguell Claris (Berga, 1675)
Anton Rosal Baranera i Maria Sala Farguell (Berga, 1700)
Josep Espacs Tort i Gertrudis Rosal Sala (Berga, 1727)
Miquel Muixí Obiols i Gertrudis Aspachs Rosal (Berga, 1755)
Josep Cotal Codina i Raimunda Muixí Aspachs (Berga, 1790)
Francesc Farguell Baylina i Maria Anna Cotal Muixí (Berga, 1818)
Josep Farguell Cotal i Ramona Clotet Junqué (Berga, 1855)
Francesc Farguell Clotet i Mercè Vilardaga Pons (Berga, 1894)
Àngela Farguell Vilardaga

6. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Francesc Farguell Viladomat i Mariàngela Claris Boixader (Berga, 1650)
Joan Farguell Claris i Marianna Alborni (Berga, 1690)
Josep Puig Junqueras i Josefa Farguell Alborni (Berga, 1719)
Josep Puig Farguell i Francesca Llaonet Vadrinas (Berga, 1748)
Manuel Xicart Coma i Manuela Puig Llaonet (Berga, 1784)
Climent Escobet Florejachs i Teresa Xicart Puig (Berga, 1802)
Climent Escobet Xicart i Josefa Obiols Perarnau (Berga, 1834)
Climent Escobet Obiols i Guillemà Vigo Ribalagüa (Berga, 1875)
Manuel Escobet Vigo

7. Bernat Claris i Caterina
Jaume Bretons i Elionor Claris
Pere Salau i Joana Bretons Claris (Berga, 1534)
Francesc Salau Bretons i Margarida Samsons Altarriba (Berga, 1571)
Francesc Pla i Margarida Salau Samsons (Berga, 1616)
Pere Pla Salau i Maria Garreta Cortada (Berga, 1641)

Francesc Pla Garreta i Maria Jordà Lavall (Berga, 1677)
Francesc Pla Jordà i Maria Fortich Badia (Berga, 1702)
Francesc Obiols Canudas i Josefa Pla Fortich (Berga, 1748)
Francesc Obiols Pla i Antònia Perarnau Codina (Berga, 1798)
Climent Escobet Xicart i Josefa Obiols Perarnau (Berga, 1834)
Climent Escobet Obiols i Guillemà Vigo Ribalagüa (Berga, 1875)
Manuel Escobet Vigo

8. Bernat Claris i Caterina
Jaume Bretons i Elionor Claris
Pere Salau i Joana Bretons Claris (Berga, 1534)
Francesc Salau Bretons i Margarida Samsons Altarriba (Berga, 1571)
Francesc Pla i Margarida Salau Samsons (Berga, 1616)
Pere Pla Salau i Maria Garreta Cortada (Berga, 1641)
Francesc Pla Garreta i Maria Jordà Lavall (Berga, 1677)
Francesc Pla Jordà i Maria Fortich Badia (Berga, 1702)
Cristòfol Escobet Sastre i Maria Pla Fortich (Berga, 1727)
Cristòfol Escobet Pla i Rosa Boada Montoriol (Berga, 1751)
Gregori Escobet Boada i Marianna Florejachs Salau (Berga, 1777)
Climent Escobet Florejachs i Teresa Xicart Puig (Berga, 1802)
Climent Escobet Xicart i Josefa Obiols Perarnau (Berga, 1834)
Climent Escobet Obiols i Guillemà Vigo Ribalagüa (Berga, 1875)
Manuel Escobet Vigo

9. Bernat Claris i Caterina
Pere Claris i Beatriu Mas (Berga, 1500)
Ermenter Claris Mas i Aldonça Altarriba Rocafort (Berga, 1544)
Joan Claris Altarriba i Eulàlia Terradelles (Berga, 1583)
Josep Claris Terradelles i Marianna Boixader Brocà (Berga, 1629)
Francesc Farguell Viladomat i Mariàngela Claris Boixader (Berga, 1650)
Joan Farguell Claris i Marianna Alborni (Berga, 1690)
Josep Llach Serradell i Teresa Farguell Alborni (Berga, 1709)
Josep Pons Riu i Eulàlia Llach Farguell (Berga, 1741)

Quirze Pons Llach i Maria Francesca Balaguer Ferrer (Berga, 1775)
Josep Pons Balaguer i Teresa Casals Pons (Berga, 1802)
Pere Montanyà Viladàs i Eulàlia Pons Casals (Berga, 1857)
Pau Montanyà Pons i Carme Clotet Cirera (Berga, 1891)
Filomena Montanyà Clotet

*estan ombrejades les parelles que es repeteixen en quadres anteriors i en negreta els descendents directes de cada generació.

Cinc d'aquests grups acaben en l'avi Manuel Escobet, tres en l'àvia Àngela Farguèll i el darrer en l'àvia materna Filomena Montanyà!

En resum s'hi relacionen 109 avantpassats directes meus, la major part, més d'un 90%, nascuts a Berga. Vuit homes i cinc dones de primer cognom Claris van viure entre els segles XV i XVIII. Eren de classe burgesa, paraires i mercaders, i estaven implicats en el govern de la població.

Tots tenen una història interessant, i trobar-la entre els llibres de l'arxiu diocesà de Solsona (ADS) és una tasca feixuga i alhora agraïda. Però la documentació anterior al segle XVI es trobava encara, el gener de 2023, a l'arxiu de la parròquia de Santa Eulàlia de Berga (APB), a càrrec de Jaume Farràs i Farràs. A principis de juliol de 2024 es traslladaria finalment a Solsona.

Durant aquell any i mig, vaig tenir la sort de poder anar amb regularitat a l'arxiu parroquial de Berga. Allà vaig revisar la major part de la documentació, descobrint uns documents extraordinaris que en Jaume estava digitalitzant i indexant des de feia anys. Els seus comentaris i aportacions m'han ajudat enormement a donar una gran consistència al meu arbre genealògic i a documentar la història familiar dels Escobet, i ara també la dels Claris. Immenses gràcies!

Notes i bibliografia

1. SANABRE, Josep. *Claris i Casademunt, Pau*. GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA, reimpr. 1976, vol. 5, p. 211-212. També disponible en línia a <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/pau-claris-i-casademunt> [Consulta: 12 febrer 2025].
- SERRA I PUIG, Eva. *Pau Claris i Casademunt, canonge de la Seu d'Urgell (1638-1641)*. *Història de la Generalitat de Catalunya i dels seus presidents*. Enciclopèdia Catalana, 2003 [en línia] <https://www.enciclopedia.cat/historia-de-la-generalitat-de-catalunya-i-dels-seus-presidents/pau-claris-i-casademunt-canonge-de> [Consulta: 12 febrer 2025].
- SIMÓN TARRÉS, Antoni. *Pau Claris i Casademunt*. *Bibliografia*. REAL ACADEMIA DE LA HISTO-

- RIA [en línia] <https://historia-hispanica.rah.es/biografias/11243-pau-claris-i-casademunt> [Consulta: 12 febrer 2025].
2. GALOART I SOLER, Josep. *Notes biogràfiques inèdites de Lluís de Peguera i d'Urgell (1540-1610)*. Armoria. Revista d'informació, anàlisi i recerca de la genealogia i l'heràldica, així com també de la vexil·lologia, la sigil·lografia, la insinieria, la nobiliària i l'emblemàtica general, preferentment en l'àmbit geogràfic i cultural català, 2023 [en línia] <https://www.raco.cat/index.php/Armoria/article/view/418318> [Consulta: 4 març 2025].
3. CUNILL I BONET, Jaume. *L'origen de la plaça cremada*. *Noves aportacions de l'Arxiu Parroquial de Berga*. Erol, L': revista cultural del Berguedà, 2015, núm. 123, p. 34 [en línia] <https://raco.cat/index.php/Erol/article/view/295009> [Consulta: 11 març 2025].
4. SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors. *La vila de Berga a l'edat mitjana: la família dels Berga*. Universitat de Barcelona, 2003 [en línia] <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/2066/04.DSS_VILA_I_ENTORN_EDAT_MITJANA.pdf;jsessionid=1D57E5CC5DD1B395006914FC63213435.tdx1?sequence=4> [Consulta: 26 febrer 2025].
5. BUSQUETS I CASTELLA, Josep, historiador. Transcripció del llibre notarial de Francesc Romeu, 1506-1512, APB (agost 2009).
6. MORALES ROCA, Francisco José. *Próceres habilitados en las Cortes del Principado de Cataluña, siglo XVII (1599-1713)*. Vol. 2. Madrid, Hidalguía, 1983, p. 196 [en línia] <http://www.google.es/books/edition/Próceres_habilitados_en_las_Cortes_del/qmJKsFlxcMSc?hl=ca&=> [Consulta: 11 març 2025].
7. APB, notari Baltasar Sorribes. Llibre 19/4, 1494-1530, p. 90.
8. APB, documents notariais solts manuscrits (anòn.), 1534.
9. VILARDAGA CAÑELLAS, Jacint. *Historia de Berga y breves noticias de su comarca. Desde los tiempos primitivos hasta nuestros días*. Barcelona, 1890.
10. RAMIS BARCELÓ, Rafael. *Notes sobre els estudis jurídics de Pau Claris*. Revista de Dret Històric Català, 2014, Vol. 13, p. 191-199 [en línia] <https://www.raco.cat/index.php/RevistaDretHistoric/article/view/86973> [Consulta: 12 febrer 2025].
11. APB, notari Joan Bretons. Llibre 7/3, 1542-1546, p. 6.
12. ADS, llibre sacramental d'òbits de Berga, núm. 31a, p. 101.
13. ROVIRA I VIRGILI, Antoni. *Història de Catalunya*. Bilbao, La Gran Enciclopedia Vasca, 1979, Vol. VIII, p. 62.
14. COL·LEGI DE NOTARIS DE CATALUNYA. *Testaments que fan història: Testament de Pau Claris i Casademunt*. Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, 595/102: Antoni Joan Fita, Liber sextus testamentorum, 1611-1641, p. 166v-168v. [en línia] <https://arxiu.colegionotarial.org/Expo/ca/testaments-que-fan-historia/pau-claris-i-casademunt/testament> [Consulta: 12 febrer 2025].
15. MORALES ROCA, Francisco José. *Ciudadanos y burgueses honrados habilitados como síndicos del brazo real en las Cortes del Principado de Cataluña. Dinastías de Trastámara y de Austria. Siglos XV y XVI (1410-1599)*. Madrid, Hidalguía, 1995, p. 257 [en línia] <https://www.google.es/books/edition/Ciudadanos_y_burgueses_honrados_habilitados/2mNFGHST1AAC> [Consulta: 12 març 2025]
16. ESCOBET CASALS, Joan. *MEMÒRIES Francesc Farguèll Vilardaga*. Àmbit de Recerques del Berguedà, 2024 (Col·lecció Auró). *Els meus germans*. p. 34-36.
17. APB, notari Joan Bretons. Llibre 7/3, 1542-1546, p. 62.
18. APB, notari Joan Bretons. Llibre 7/3, 1542-1546, p. 46.
19. APB, notari Bernat Llanes. Llibre 13/6, 1552-1556, p. 37.

20. APB, notari Baltasar Sorribes. Llibre 19/6, 1530-1546, p. 36.
21. APB, notari Bernat Llanes. Llibre 13/6, 1552-1556, p. 44.
22. APB, notari Baltasar Alzina. Llibre 1/4, 1566-1593, p. 225.
23. MARIMON, Sílvia. *Va ser assassinat Pau Claris?*. Revista Sàpiens, juliol 2006, núm. 45, p. 20-27.
24. SOCA TORRES, Isaac. *El període austriacista a Berga. De setembre de 1705 a juliol de 1713*, Erol, L': revista cultural del Berguedà, 2014, núm. 121, p. 68 [en línia] <https://raco.cat/index.php/Erol/article/view/280040> [Consulta: 19 febrer 2025].
25. VILARDAGA CAÑELLAS, Jacint. *Efemérides Bergadanes. Colección de todos los hechos acaecidos en Berga que han llegado a nuestra noticia desde los primitivos tiempos hasta nuestros días*. Manresa, 1919, núm. 173-179, p. 127-130.
26. GUERRERO SALA, Lluís. *Aspectes sanitaris de la vila de Berga (1569-1760)*. Universitat de Barcelona, 2006. [en línia] <https://www.tdx.cat/handle/10803/2842?show=full> [Consulta: 11 febrer 2023].
27. COSTA JUSTS Maria Dolors; FARRÀS FARRÀS, Jaume. *Corpus Berguedà i Administradors 1619-1987*. Sabadell, Jaume Farràs i l'Àmbit de Recerques del Berguedà, 1987.
28. MORALES ROCA, Francisco José. *Officialium Cataloniae IV. Regidores del Ayuntamiento de Lérida dinastía de Borbón (1716-1833)*. Hidalguía, 2006, p. 455 [en línia] <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2031284> [Consulta: 1 setembre 2023].
29. CERRO NARGÁNEZ, Rafael. Universitat de Barcelona. *Una magistratura castellana en Cataluña: Los alcaldes mayores del corregimiento de Manresa en el siglo XVIII*. Universidad Complutense de Madrid, 2009 [en línia] <https://revistas.ucm.es/index.php/CHMO/article/view/CHMO090220007A> [Consulta: 1 setembre 2023].
30. CERRO NARGÁNEZ, Rafael. Universitat de Barcelona. *La nómina de los alcaldes mayores de Cataluña (1717-1834)*. Ius fugit, Revista de Cultura Jurídica, 1999-2000, p. 73-74: Joaquín Sala (1720-1734), Francisco Javier Bru y Rou (1735-1740), Joaquín Sala (1741-1751), Leonardo Arnau de Marrón y Doncell (1752-1755), Buenaventura Claris y Postius (1755-1763), Antonio Alcayde (1763-1767), Buenaventura Claris y Postius (1767-1770), Francisco Carballo de Ledesma (1770-1774), Pedro Faustino Catalán (1774-1777), Buenaventura Claris y Postius (1778-1782), Pedro Manuel Lazcano y Jimena (1782-1786), José Prat y Quadras (1786-1792), Gerónimo Sirvent (1792-1799), Gerónimo Agüero de Peredo (1799-1805), Blas Damián de Vega y Velasco (1806-1820), Salvador Arnaldo y Sagarra (1820), Lucas Gutiérrez (1825-1828) i José Ramón Domínguez (1828-1834).
31. TORRAS I RIBÉ, Josep Maria. *La comarca de l'Anoia en les descripcions de viatgers dels segles moderns (1494-1834)*. Miscel·lanea Aqualatensia, 1990, núm. 6, p. 161-170 [en línia] <https://raco.cat/index.php/Miscel·laneaAqualatensia/article/view/130609> [Consulta: 24 febrer 2025].
32. VILARDAGA CAÑELLAS, Jacint. *Efemérides Bergadanes. Colección de todos los hechos acaecidos en Berga que han llegado a nuestra noticia desde los primitivos tiempos hasta nuestros días*. Manresa, 1919, núm. 391, p. 247.
33. DIARIO DE BARCELONA, DE AVISOS Y NOTÍCIAS, núm. 274 (1 octubre 1850), p. 5159-5160.

Joan Escobet Casals